

Kyrkostyrelsens cirkulär nr 11/2023

15.3.2023

Kostnader föranledda av vård, upprätthållande och bevarande av kulturarvet

- Kalkylerad bokföring av kulturarvskostnader

Inledning

Detta cirkulär ersätter cirkulär 33/2006

Vården av kulturarvet är en ansvarsfull samhällsuppgift för evangelisk-lutherska kyrkan och dess församlingar. Undervisnings- och kulturministeriet beviljar årligen evangelisk-lutherska kyrkan finansiering för kyrkans lagstadgade uppgifter i anslutning till begravningsverksamheten, folkbokföringen och bevarandet **av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och värdefullt lösöre.**

Till den statliga finansieringen hänför sig en årlig rapporteringsskyldighet till undervisnings- och kulturministeriet. För att kunna fullgöra vår rapporteringsskyldighet behöver vi korrekt och tillräcklig information om de merkostnader som församlingarna föranleds av skötseln, underhållet och bevarandet av egendom som är värdefull med tanke på kulturarvet. Att bokföra kulturarvskostnaderna enligt gällande anvisningar har under årens lopp visat sig vara synnerligen utmanande och därför har betydligt mindre kostnader bokförts än de faktiska kostnaderna. För att förbättra tillförlitligheten i rapporteringen bokförs kulturarvskostnaderna i fortsättningen automatiskt i bokslutet som s.k. **kalkylerade kulturarvskostnader** med hjälp av Basis-systemet.

Till begravningsväsendet hänför sig rikligt med miljöer, egendom och till exempel donerade minnesmärken som är värdefulla med tanke på kulturarvet, vilkas skötselkostnader bokförs under huvudtiteln **Begravningsverksamhet**. Likaså medför uppbevarandet av gamla kyrkböcker och informationssökning i dem årligen betydande kostnader för församlingarna.

Kostnaderna för begravningsverksamheten och kyrkobokföringen räknas inte som kostnader för vård, upprätthållande och bevarande av kulturarvet, eftersom huvudtiteln **begravningsverksamhet** och uppgiftsområdet **Kyrkobokföring** räknas som lagstadgade samhällseliga uppgifter.

Det kyrkliga kulturarvet

Varje byggnad, byggd miljö och föremål kan ha en kulturhistorisk betydelse. De berättar om de värderingar som rådde och de möjligheter som fanns vid den tid de färdigställdes. Också i dag kan ett nytt föremål eller en ny byggnad i sinom tid komma att ha ett betydande kulturhistoriskt värde. Värdet hänger samman bland annat med ålder, tillverkningsmaterialets anskaffningsvärde samt tekniskt utförande och konstfärdighet. Det kan också basera sig på antalet eller förekomstfrekvensen, med andra ord hur sällsynt eller vanligt objektet är. Även historiska händelser med anknytning till byggnaden eller föremålet, dvs. dess kontext, kan vara en grund för dess värde.

Med församlingars egendom som är värdefull med tanke på det nationella kulturarvet avses bland annat:

- skyddade kyrkliga byggnader
- begravningsplatsområden, begravningsplatsens inhägnader och portar samt gravvårdar som är i församlingens ägo
- objekt som är värdefulla med tanke på kulturarvet och som är skyddade med stöd av en plan uppgjord i enlighet med markanvändnings- och bygglagen eller med stöd av byggnadsskyddslagen
- övriga kyrkliga byggnader, byggnadsgrupper och byggda områden som har en kulturhistorisk betydelse på grund av sin byggnadshistoria, byggnadskonst, byggnadsteknik, särskilda miljövärden, byggnadens användning eller med den förknippade händelser eller en byggnads egenart eller typiska karaktär.

- konstföremål som hör till kyrkobyggnaden samt dess övriga fasta eller lösa inredning
- föremål som används eller har använts vid kyrkliga förrättningar
- annat lösöre som församlingen äger och som är värdefullt med tanke på kulturarvet.

Kostnader i anslutning till vård av kulturarvet

Kostnader för vård av kulturarvet orsakas av bland annat reparationer som främjar bevarandet av en byggnad (t.ex. reparationer av tak, ytterväggar, fönster, dörrar eller eldstäder), istandsättning av kulturhistoriska objekts gårdsområde eller andra omedelbara omgivning, utredningar som krävs för bevarandet av kulturhistoriska objekt samt riksomfattande informationsprojekt.

Kostnader som hänför sig till vård av kulturarvet föranleds t.ex. av renoveringar av skyddade byggnader, där

- byggnadens och områdets särart samt historiska integritet bevaras
- onödigt förnyande av byggnadsdelar undviks
- så små förändringar som möjligt görs
- byggnadens användning anpassas efter utrymmena samt
- arbetet utförs med metoder som är förenliga med tidpunkten då byggnaden uppfördes och med sådana traditionella byggnadsmaterial som lämpar sig för byggnaden (t.ex. rödmylla, äkta oljefärg, maskinfalsat plåttak, filt, tegel, pärtor, spån, kalkrappning).

En byggnadsreparation som värnar om byggnadens kulturhistoriska värde – återställande, restaurering, konservering och istandsättning – föranleder i regel kostnader för vård av kulturarvet. Även renoveringsplaneringen av byggnader som är värdefulla med tanke på kulturarvet medför tilläggskostnader bland annat för planeringen av ramper avsedda för rörelsehindrade personer i skyddade kyrkobyggnader samt för planeringen av ljud- och brandlarmsystem i skyddade kyrkobyggnader.

När det gäller föremål och konst i kyrkorna föranleds kostnader för vård av kulturarvet till exempel av uppgörande av inventarieförteckning, konservering av lösöre i skyddade

kyrkliga byggnader, transport av föremål/konstverk till konserveringslokaler samt av försäkringar under transporten.

Att göra kulturarvet känt och informera om det är en del av vården, upprätthållandet och bevarandet av kulturarvet. Kostnader för vård av kulturarvet orsakas till exempel av anskaffning av publikationer, broschyrer och postkort, löner till kyrkoguiden, bevakning och vägkyrkoverksamhet.

Åtgärder och tidsplan

När det gäller utgifter som förädlas av vård, upprätthållande och bevarande av kulturarvet räknar Kyrkostyrelsen från ingången av 2023 ut kalkylerade kulturarvskostnader.

Församlingarna ska se till att de s.k. minimiuppgifterna (bilaga 1) om varje byggnad som församlingen äger har sparats i Basis objektregister under 2023. Nödvändiga uppgifter för beräkning av kulturarvskostnaderna är följande:

- **Basuppgifter** Namn, Beteckning (= kostnadsställe i bokföringen), Permanent byggnadsbeteckning, Kyrklig byggnad K/E, Byggnadskategori (huvudkategori och underkategori), År för färdigställande
- **Byggnadsskydd** Skyddsobjekt, Skyddsmotivering (kryssa i rutan), Är kyrkan en ödekyrka (kryssa i rutan)

Hur de kalkylerade kulturarvskostnaderna bildas

Den kalkylerade kulturarvskostnaden beräknas utifrån de omkostnader som enligt församlingarnas bokslut hänförs till byggnader (köp av tjänster, material och förnödenheter samt fastighetsskatt) och investeringar.

Kostnaderna som hänförs till byggnaderna har beräknats genom att församlingarnas bokslutsuppgifter har sammanförts med uppgifterna i byggnadsregistret Basis. Utifrån uppgifterna i Basis har byggnaderna klassificerats i sex olika grupper enligt byggnadens kulturhistoriska värde. Varje grupp har en egen procentandel på basis av vilken andelen för vården av kulturarvet räknas ut av kostnaderna för byggnaden.

Grupperna är:

- Ödekyrkor 100 %
- Andra skyddade kyrkliga byggnader 30 %
- Övriga skyddade byggnader 20 %
- Kyrkliga byggnader som är äldre än 50 år 20 %
- Övriga kyrkliga byggnader 10 %
- Övriga byggnader 0 %

Dessutom finns det i någon mån kostnader för byggnader som för tillfället (år 2022) inte hör till någon grupp, eftersom uppgifterna i Basis fortfarande är bristfälliga. Bland dessa finns det dock klart kyrkliga och skyddade byggnader, så för denna grupp är den kalkylerade kulturarvskostnaden fem procent av byggnadens kostnader. Det bör noteras att denna grupp minskar hela tiden när informationsinnehållet i Basis kompletteras, vilket innebär att denna andel i fortsättningen inte längre har någon större betydelse.

Kulturarvskostnaderna för kulturhistoriskt värdefull egendom beaktas som en del av byggnadernas kalkylerade kulturarvskostnader. Kostnader som hänför sig till föremål bokförs på kostnadsstället för den byggnad där föremålet i fråga finns. På detta sätt beaktas kulturarvskostnader som hänför sig till föremål i byggnadens totala kostnader, utifrån vilka den kalkylerade kulturarvskostnaden beräknas.

Författningar i anslutning till vården av kulturarvet

Bestämmelser om kulturarvet finns i kyrkolagen, kyrkoordningen, grundlagen, byggnadsskyddslagen, markanvändnings- och bygglagen samt lagen om fornminnen. Dessutom skyddar lagen om begränsning av utförseln av kulturföremål det nationella kulturarvet genom att reglera utförseln av kulturföremål.

[Kyrkolag \(1054/1993\)](#)

[Kyrkoordning \(1055/1993\)](#)

[Finlands grundlag \(731/1999\)](#)

[Lag om skyddandet av byggnadsarvet \(498/2010\)](#)

[Markanvändnings- och bygglag \(132/1999\)](#)

[Lag om begränsning av utförseln av kulturföremål \(933/2016\)](#)

Närmare information: ekonomiplaneringschef Johanna Simpanen,
johanna.simpanen@evl.fi.

Kyrkostyrelsen

Pekka Huokuna
kanslichef

Pirjo Pihlaja
ecklesiastikråd

Bilaga: Basis Minimitiedot 2023

ISSN 1797-0334